

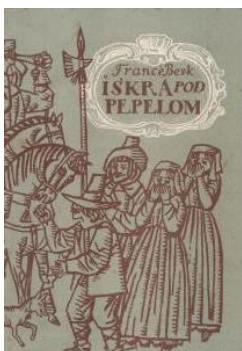
KONČUJE SE BEVKOVO LETO

V letošnjem letu v Sloveniji obeležujemo okrogli obletnici, ki sta povezani s pisateljem Francetom Bevkom; mineva 50 let od njegove smrti in 130 let od njegovega rojstva. Rodil se je in umrl na isti koledarski dan, 17. septembra. Poleg različnih kulturnih prireditev je Bevkovemu življenju in delu je posvečena razstava, ki je na ogled do konca decembra v novogoriški splošni knjižnici.

Tudi v okviru letošnje bralne značke vas vabimo, da posežete po Bevkovih delih.

France Bevk: Iskra pod pepelom

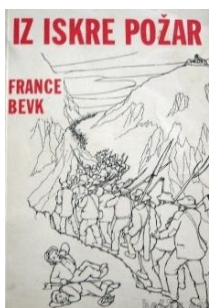
Iskra pod pepelom in **Iz iskre požar** sta povesti o tolminskem kmečkem uporu.

Piše se leto 1700. Kmetje v Soški dolini, na Tolminskem, Idrijskem in Cerkljanskem vse teže prenašajo nove in nove dajatve. Grof Coronini je vse bolj osovražen in med kmeti vre. Organizirajo se, izberejo svoje vodje in se pripravljajo na punt. Kljub vsemu se odločijo, da najprej poskusijo priti do cesarja na Dunaju, se pritožijo zoper krivice in zahtevajo upoštevanje »stare pravde«, torej starih dajetev. Vendar jih cesar da zapreti in obsodi na prisilno delo. Trem od šesti odposlancev uspe zbežati, med njimi je tudi Šimen Golja.

V temni veži so zatopotali koraki, neka roka je podrsala po vratih, v izbo je stopil Šimen s sekiro za pasom in z okovano gorjačo za pasom. Zanemarjen, s poraslo brado in dolgimi lasmi, ki so se mu usipali na vrat in na ramena, je bil divji na pogled. Le oči so se mu prijazno svetile, v smehu je kazal počrnele zobe.

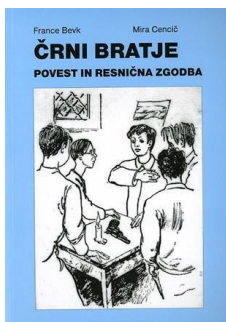
France Bevk: Iz iskre požar

Marko, sin enega izmed vodij tolminskih puntarjev, ki so nekaj let prej odšli iskat pravico k cesarju na Dunaj, Šimna Golje, živi z mamo, stricem in starejšo sestro na Kneži. Očeta se ne spomni, saj se ta skriva po Benečiji. Čeprav le malokdo verjame, da se bo Šimen še kdaj vrnil domov, se nekega dne to res zgodi. Po dolgih letih skrivanja se Golja vrne domov in že kmalu se pričnejo priprave na ponoven upor. Prevzet nad junaškim očetom se puntarskemu pohodu na Gorico skrivaj pridružita tudi Marko in njegov prijatelj Tinč.

Gradnik, Kobal, Golja in drugi puntarski vodje po cele dneve in noči niso bili doma. Peš ali na konjih so krožili po deželi in vnemali srca. Kovali so železo, dokler je bilo vroče. In tako vroče kot tedaj še nikoli ni bilo. Nekateri tlačani so imeli že od prvega punta pripravljeno orožje. So mar za šalo brusili kose in sekire, nasajali vile in krivače na dolge ročaje, obijali gorjače z velikimi žebli?

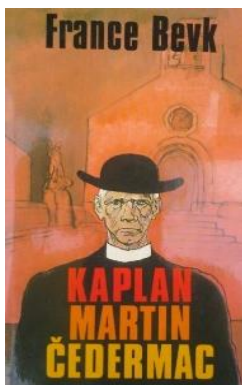
France Bevk: Črni bratje

Črni bratje so bili ilegalno protifašistično združenje primorskih dijakov, ki je posnemalo organizacijo TIGR in ki so jo dijaki ustanovili kmalu potem, ko so fašistične oblasti v Bazovici ustrelile 4 tigrovce. Že po nekaj mesecih delovanja so jih oblasti odkrile, zaprle in mučile. Eden izmed dijakov je zaradi mučenja umrl. Bevk je svojo zgodbo oprl na ta zgodovinska dogajanja, leta 2010 pa so po knjigi posneli tudi film.

Brigadir Pappagallo je bil tistega večera kot nabita puška, ki grozi, da se bo usak hip sprožila. Z jasnim občutkom, da se godi nekaj prepovedanega, je vohal po ulicah. Z očmi je bliskal zdaj sem, zdaj tja, prebodel vsakega paglavca, a ni opazil nič sumljivega. Vsi dečki so mirno, spodobno hodili mimo trgovin, iz oči jim je gledala sama nedolžnost.

France Bevk: Kaplan Martin Čedermac

Martin Čedermac je duhovnik v mali slovenski vasici Vrsnik v Benečiji. Italijanska oblast izda prepoved uporabe slovenščine pri bogoslužju. Čedermac odloka ne podpiše, skriva slovenske molitvenike in katekizme, po hudih notranjih bitkah pa v cerkvi poskusi s pridigo v italijanščini, česar vaščani ne sprejmejo. Odpravi se v Videm k nadškofu, kjer vneto zagovarja slovenski jezik. A nadškof mu naroči pokoriščino. Razočaran se vrne.

»Tako čudno mi je,« je slednjič spregovoril. »Včasih te niso vprašali, katera mati te je rodila, kateri jezik govoriš, ampak v katerega boga veruješ. Zdaj se več ne menijo za boga.«